

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета

Умови передплати.

З приставкою і пересилкою:	
На рік	4 карб.
На 3 місяці	1
На кордон:	На 1 року
на рік	2 карб.
За зміну адреси 30 коп.	На 1 місц.

Передплату приймають:

- 1) у Київі, в конторі редакції „Громадської Думки“ (Михайлівська ул., ч. 10) щодня з 10 до 5 годин дня; 2) в книгарні журналу „Київська Старина“ (Безаківська ул., ч. 14).

Передплата можна тільки з 1-го для кожного місяця.

25 січня з наказу п. Київського Генерал-Губернатора „Громадська Думка“ була на час зупинена. З 3-го февраля наша газета почала знову входити. Щоб дати передплатникам те число номерів, що їм належить, „Громадська Думка“ виходить з 1-го для кожного місяця.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

щоденна політична, економічна і літературна газета, виходить в Київі з 1-го січня (января) року 1906.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА дас щоденний огляд життя політичного, громадського, економічного і літературного на Україні, в Россії й по чужих землях; звітки про всікі світові події, цікаві нашим людям; поезії та оповідання, наукові фельетони і т. і.

В ГРОМАДСЬКІЙ ДУМЦІ досі згодились писати: проф. Антонович В. Балабуха С., Бондаренко І., Боржковський В., Василенко М., Вершилов А., Винниченко Вол., Волох С., Воронин М., Ганайзер Е., Гнатюк В., Грінченко Б., Грінченко М. (Зайри), Григоренко Гр., проф. М. Грушевський, Грушевський Ол., Дмитров М., Дніпровська Чайка, Доманський В., Дорошенко В., Дорошенко Д., Ефремов С., Жебрунов Л., Житецький П., Квасницький Є., Квітка К., Коваленко Гр., Козловський В., Комаров М., Комаров К., Конощенко А., про-доч. Корчак-Чепурковський А., Коюбинський М., Кошовий В., проф. Кримський А., Левицький М., Леонідович В., Липа Ів., Ліпківський Ол., Лисенко М., Лісовський Ол., Лозинський М. Лотоцький Ол., Маковей О., Маркоевич Д., Матушевський Ф., Мирний П., Миронов В., Науменко В., Падалка Л., проф. Перетць В., проф. А. Паюшин, Русова С., Русова О., Салійленко В. (Сивенький), Славінський М., Сластьян О., Смуток П., Гр. Сирюбінський, Степаненко В., Тимченко Е., Туан-Барановський М., Франціо Ів., Чернявський М., Чикаленко Є., Шраг І., Яновська Л., Ярошевський В. та інші.

Ціна газети Громадська Думка на рік 4 карб., на пів року 2 карб., на 3 місяці 1 карб., на 1 місяць 50 коп. з пересилкою. За кордон на рік 9 карб., на пів року 4 карб. 50 коп.

Громадська Думка виходить щодня, окрім понеділків та після свят. Адреса редакції Громадської Думки—у Київі, Михайлівська ул., ч. 10.

Видав і за редакцію відповідає Володимир Леонович.

НОВА ГРОМАДА

літературно-науковий місячник, почне входити з січня року 1906.

НОВА ГРОМАДА містить твори красного письменства (поезії, оповідання, повісті, драматичні твори), наукові й публіцистичні статті, огляди політичного і громадського життя на Україні й за межами і т. і. НОВА ГРОМАДА має тих самих співробітників, що і „Громадська Думка“: виходить щомісяця книжками по 10 аркушів друку. Ціна з пересилкою на рік 6 карб.; за кордон—8 карб. 50 коп.; окрім книжка коштує 75 коп.

Адреса редакції НОВА ГРОМАДА—в Київі, Михайлівська ул., ч. 10.

Видав і за редакцію відповідає Володимир Леонович.

Передплачувати ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ і НОВУ ГРОМАДУ можна тільки в книгарні „Київська Старина“, у Київі, Безансівська ул., ч. 14. Відомості про продаж на зовірі газети „Громадська Думка“ можна мати у д. Компанійця, Хрестатик, ч. 54.

У Львові газету і журнал можна передплачувати в книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, ул. Театральна, ч. 1.

Друкується і незабаром має вийти перша книжка журнала

„НОВА ГРОМАДА“

Міститиме статті В. Винниченка, М. Вороного, Б. Грінченка, Д. Дорошенка, М. Комаря, М. Левіцького, Д. Марковича, В. Сивенького та інших.

Передплата приймається.

АПТЕЧНИЙ СКЛАД провиз. М. Б. КЛІ-БАНОВА отримав свіж. аптечн. товар. Больш. вибор пенсія і очков. Біно-кли на прокат 20 к. Телеф. 1007. 2-1

Київ, 6-го лютого.

В газетах цими дніми була коротенька звістка: „Китай, вважаючи на те, що Россія не виконує своїх обов'язків, узброюється, тому явилося помагас Японії і потай—Англія“.

Звітка коротенька, але, як що гльози вона правдива, то й страшна, грізна, як буває короткий, та страшний перший, далекий гуркіт грому перед гравою хмарою.

Справді бо: що не загойлись рани після японської війни, ще відомо, коли і як видужас держава Россійська від тяжкої внутрішньої хороби,—а тут вже нове лихо насовується, лиховелике для знесиленої держави: знов жертвами людьми, людською

кров'ю, якої стільки пролито за останні роки і по-за державою і в державі, нові грошові втрати з убогії і вичерпаної кешені...

Чи правдива ця страшна мара? А коли правдива—чи ж немає способу захищатись від неї, зачурали лиху заздалегідь, не допустити його?

Політичні звістки часто бувають неінвіні, иноді й зовсім брехливі, але бувають і пророчі: політичні агенти і дослідники (кореспонденти), вважаючи на ріжні настрої за кордонних держав, на дрібні навіть події і знахи, міркують собі, гадають і, буває, вгадують.

Іноді уважний хазяїн побачить яку дрібницю—чи більника схилилася, чи шашка незвичайно метушиться, чи бджілка не лєтить з улики—і скаже, що буде дощ, або холод, або хуртовина.

І, буває, вгадує.

Ось і тепер поміркуймо: чи можливо, щоб Китай узброявся тепер на Россію?

А чому ж пі? Хіба він багато добра зазнав від Россії, щоб пожалів її тепер, коли її так гірко і скрутно?

Знають добре китайські діпломати, що в Россії досі нема

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ ТА ПІСЛЯ СВЯТ.

РІК ПЕРШИЙ.

Од редакції: Читало чи нашу газету, треба вимовляти

є—як йе, и—яг ы.

ГРОМАДСЬКА ДУМКА

Авторі рукоописів повинні подавати свою прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статті, до друку неголії. Переходяться в редакції з місяцем виснажаються авторами іх коштом, а дрібні замітки додіти сразу зникають.

Умови рукоописів

За рядок попереду тексту або за

за перший раз 40 коп.

Його місце плат 20 коп.

За рядок після тексту

за перший раз 20 коп. за другий 10 коп.

Хто шукає заробітку, платить за оповістку тільки половину показаної ціни.

добого ладу, що спокій в державі підтримується тільки військовою силою; знають вони, що й грошей нема і ніхто їх позичити не хоче. Одже її справді можливо, що Китай захоче скористуватися такою доброю нагодою, щоб відібрати назад ту частину Манджурії, яка ще лишилась в руках Росії. А „добре люде“ напевно поможет:

„Японія явно, Англія потай“, бо знає, що й та з такого заколоту та війни перепаде якесь дрібничка, а може й не дрібничка: поживляється вони і з Россією, і з того самого Китаю за залогу, чи за пораду, чи навіть за те, щоб тільки не шкодили. Знають всі вони добре, що тепер сила Россії підується, що з нею не так вже, як колись, рахуються інші держави, що не підтримуть її ніхто, а може навіть скорити де-кого штвхнуть і собі лежачого, скубнуть і собі що-небудь. Все це дуже і дуже можливо.

А коли можливо, то як же може Россія захиститись від нових, невідомих, може великих, втрат? Чи може вона надіятись на підмогу інших держав? Ни тричі ні.

Нема вже, давно нема між державами того звичаю, щоб помагати одна одній залюбки, за для братерської любові, і даремна річ була б покладати на

держави—не насильством і карами, а людськими громадянськими правами, котрих початки обіцяв маніфест 17 жовтня. Тоді може не буде страшний той грім, що починає гуркотіти десь на Далекому Сході, тоді... може й того грому не буде.

Нехай же сам народ, через своїх, найкращих і найчесніших, виборних людей у державній думі попробує завести добрий лад вдома і згоду з сусідами, змінити силу держави—не насильством і карами, а людськими громадянськими правами, котрих початки обіцяв маніфест 17 жовтня. Тоді може не буде страшний той грім, що починає гуркотіти десь на Далекому Сході, тоді... може й того грому не буде.

Депутація галицьких українців в австрійського цісаря і міністрів.

По традиції батьків, які, стогнувшись панізняним ярмі, всю свою надію покладали на „Найяснішого Пана“, що, мовляв, прихильний простому народові, тільки не знає, як його пани кривідити: по примірі темного мужика, який і досі, програвши в суді справу, вибирається пішки в дорогу, до Відня, по жалуватися „Найяснішому Татові“ на свою кривду, —вібрається до цісаря й депутатів українських політиків робити конкуренцію польсько-шляхетським політкам і просити його, щоб прикладанню нового виборчого закону не позбавив скривдити „своїх вірних ру-сиців.“

Легенда в добру волю цісаря й центрального правління, які, мовляв, не знають правдивого стану річей і тому позволяють кривідити український народ в Галичині, —є найбільше про-клятия галицько-української політики.

Та легенда не позволяє мужикові зрозуміти, що цісар—єо не „Найяснішій Тато“, тільки найбільший поміщик між поміщиками, а без зрозуміння себі правди не може стати на тверді ноги північний вільський рух селянства; та сама легенда не позволяє українським політкам зрозуміти, що дінастія і центральне правління продали український народ в Галичині раз на все польській шляхті, і за те шляхта повинна гибти всякий свободішій народний рух, а без зрозуміння тієї правди не можливі п'яка еманципаційна політика галицької української

І жа—єо, особливо новішими часами, здавається, що та легенда ось-ось раз

вістєся, але дарма... Не вважаючи на своє опозиційне становище, українські політики в рішучих моментах все таки пригадують, що вони ті самі вірні „тиrol'ці Сходу“, що віра в царську легенду все ще в них сильна, як і давніше.

В декабрі 1905 р. „Народний Комітет“ (т. е. центральний комітет національно-демократичної партії) видав у спірі виборчої реформи „Маніфест“ до всіх Русінів галицької землі, який зачинається словами: „настало для нас преважна хвиля. З Відня прийшла віст, що за волею монарха дотеперине виборче право має бути скасоване.“ Ціарська легенда віджила, украйнські політики заспівали за виборчу реформу похвалну пісню монархів, а не народні свідомості, не тій праці демократичних і соціалістичних партій, в які часто доводиться нести багато жертв, не тому побідному російському рухові, який, здається,

пристало", коли то "як пристало" можна собі пояснити, як хто заходить.

І коли виборча реформа буде таким добродійством для українського народу, як всі ті добродійства, про які згадував гр. Шептицький у своїй промові, то "віра в батьківську прихильність наймилостивішого цісаря і пана", яку так неопрібно піддергую до хто в серпні українського мужика своїми "високополітичними" виступами, буде мати ще одну причину зникнути.

Отєя депутатія до цісаря,—се не наче прикрий скріг залізом по скелі в відряднім теперішнім українським народнім руху в Галичині. Помогти вона нічого не поможе, а може пошкодити, коли піддергить віру в цісарську легенду в народі, який може дістати що-небудь тільки власними силами.

Та сама депутація, доповнена ще кількома членами (голова "народного комітету" адвокат Др. Кость Левицький, редактор "Діла" Др. Евген Левицький, професори університету Др. Станіслав Дієстринський, Др. Олександр Колеса, директор "Дністра" адвокат Др. Степан Федак) була також у президента міністрів і в міністри внутрішніх справ, які також запевнили, що виборча реформа не об'єде в двох інших українському народу. Із промов міністрів виходить, що вибори будуть безпосередні і коли правительство захоче робувати польський стан посідання в Галичині, себто польське панування в Галичині,—що майже певне,—то зробить се при помочі відповідної поділу виборчих округів.

М. Л.

Лист до редакції.

Дорогі Землячки і Земляки Української Речі!

В тяжкій годині, під тягарем ходинної осени, у сірій мілі теперішнього лихоліття запала вогник ясний серед гір Карпат. Він блимав розкинено, часто загорявся і тухнув, бо ніхто не підкладав палива, не давав про нього, про його життя.

А ми бажали би, щоби вогник сей несміливий, півмертвий розгорівся до буйного могучого полум'я, щоби здійснився аж до синього неба, сягав золотих зір.

І ми беремося до праці, широю мозолюю праці і зібраємо паливо, щоб розгорівся наш вогонь, щоб відблеск його сєва був далекомаєдівний щоб при його сєві багато гросяло і багатом роскринеться очі.

При сєві цього світла оре горстка цирих українців в Путилові-Сторонці і запрошує всіх доньок, синів і приятелів Україн-Русі до засіву величного цвітниці.

Засновуємо тут нове культурно-просвітнє огніще—Тов. ім. Юрія Федъковича в Путилові, в родинній місці великого співця Юрія Федъковича.

Осінність влади.

Все те, що державна влада має чинити, можна розділити на три частини.

1. Законодавство. Влада державна обмірковує, складає, видаває нові закони, переміняє і касує старі.

2. Уряд. Влада державна справляє закони, наглядає, щоб все діяло по закону, підпорядковано порядку і спокою в країні, обороне й від нападів з окolia, залишає війну, учиняє згоду (мир) з іншими державами, то-що.

III. Суд. Влада державна карає за порушення законів, охороняє права кожної людини і розсушує права людей в грошових, маєткових і інших справах, коли вони самі не можуть меж союю поєднати.

В конституційній державі влади урядова і судова відділені від законодавства. Одні люди і установи видають закони, другі люди і другі установи ті закони виконують, треті-чинять суд.

Влада законодавства.

Влада законодавства в конституційній державі належить народній раді і голові держави. Народна рада обмірковує і складає закони, потім подає свої ухвали монархові (в республіці—президентові), а вже той, яко голова держави, означує (оголошує) закони. Монарх може не ствердити закони, які рада держави ухвалила. Але сам монарх не може видати після закону, коли його попереду рада держави не вважала. Значить, закон видельється за обопільною згодою ради і монарха. Після закону без ради, ні рада без монарха не можуть видати закони.

Народна рада держави зветься іще парламентом. Парламент значить—місце, де говорять. В парламенті обговорюють державні справи. Парламент у більшій часті держав складається з двох рад, що зустріється палатами. Одна палата зустріється вищою, друга нижньою. Нижня палата скрізь складається з виборчих людей, котрі зустріється депутатами або послами, а вища не скрізь складається з виборчих людей. По де-кот-

тут стоять ще його поважній хуторець—лише не жаль у чужих руках...

І в сих кімнатах, де колись то перешептувались музи з Юрієм, мають зажити арендарі!

Де колись Юрій ніжні пісні виспіував, там мають скоро заспівати п'янці!

Де колись то поет український за водив хороводи із музами, там має в коротці загудіти поміст від танцю підпилих людей!

Де колись то жила непорочна поезія, так має в коротці зажити ро спустя.

Ми не сміємо допустити осквернення святого нам місця!

Ми не голодні жебраки, що простягають по милостиню руки, а Ваші сестри і браття, котрих також святим обов'язком стояти на сторожі рідних святощів!

Ми не сміємо—ради 20.000 коряжок правлять за дім і город Юрія Федъковича, допустити до того, щоб сором і ганьба впали на українського народу, що—сказали би—люде маловажать народні святощі!

Тимчасовий комітет тов. ім. Юрія Федъковича, що має на днях заснуватися в Путилові, звертається до дорогих землячок і земляків з прошою, щоб піддергали нас в сім важнарднім ділі і причинили до великого діла широко лептою.

Путилів, 10 листопада 1905.

За комітет:

Оля Федорович Мільтіад Браїла голова.

Михайло Дацкевич скарбник.

Ласкаві датки просимо висилати на руки Михайла Дацкевича, надучите теля в Кисилицях, пошта Путилів, Буковина.

Від нього ж можна доставати всяких близьких відомостей.

3 газет та журналів.

* * * Хоча уряд не раз уже в своїх оповіщеннях запевняв, що дума забереться, що вибори обов'язково будуть і що маніфест 17-го жовтня останеться законом, громадянство не дуже вірює в цим упевненням.

І співдіялів ніхто стільки не зробив для політичного освідчення широких мас, як газети. Та на кого ж вишло стільки кар, як на їх.

"Русь" каже:

Генерал-губернатор і командант з генерал-губернаторською владою розправляються з газетами і з громадянством...

І це в той час, коли російський уряд запевняє європу, що у нас є „справжній конституції“.

Про падіння в Москві, що зачепили тисячі, десятки тисяч родин, газети пробувають розповісти правду про ці події, газети—єдині тільки шляхи, яким вони можуть сподіватися щось дізнатися.

Без газет всякий, хто цікавиться, може і не здійти такого, хто знає правду, може і не почути його оповідання.

І от хай цього не буде! Цього не хоче генерал-губернатор, і кіпце на тім.

Власти наростили силу злочинів і беззаконств, і уперто мовчать про це тільки хотіть, щоб все, що вони наростили, окутувало мов кровавий туман голови росій-

ських обівнателів. Хай собі батьки та матері, діти та рідні ридаюти та побиваються над трупами певного вбивців близьких для них людей, вони не мають права допитуватися, як то трапилося з іхніми близькими такою нещастя. А як що вони, не лізваччи на це, будуть домагатися дізнатися правду, та послати пошту, щоб вирвалася у них з рук газету, що розповідає про іх рідних...

Далі газета каже:

"Ми все подаємо нові факти про злочинства в Москві і вимагаємо пояснення, а адмірал Дубасов відповідає на це тим, що велів вирвати з рук у читачів ті номери нашої газети, що містять у собі оповідівання про його вчинки."

Та істине уже і в Росії громадянство, погляди якого щось значать для уряду. Газету переслідують!

Переслідують!

Читачі виривають з рук у читачів!

Читачі самі прийдуть до газет!

Газету хотіть примусити до читання.

Вона буде говорити!

Всякий уряд звичайно звернув би увагу на таки явища, що агенти його користуються своїми надзвичайними правами, аби помститися на своїх ворогах. Та на жаль наші урядові діячі самі думають, як би дехто зробив велику школу державі.

Такий вж час.

Та ми, російські громадяни, заливаємо, що такий спосіб боротьби бригади і вина за його падає на особисту честь Дубасова і команда Беляєва. Ні один чесний чоловік не поче боронити себе насильством од прилюдного обвинувачення; насильством і штрафами, які він має право накладати, дякуючи своїм широким уповноваженням, що надано йому для інших цілей, не для особистих рахунків.

Із російського життя.

— Чутки й вісти з Петербургу. Незадовідома рада міністрів міркуватиме про те, чи не скасувати військовий стан по тих місцях, де розрухи вже втихомирено.

Чимало членів ради мабуть, обстоюватимуть про одміну в таких місцевостях військового стану на стан побільшої охорони, бо надходить сила скагніти залізниці. Діяльність сієї спілки на якийсь час зовсім буде спинилася через арешти та ув'язнення служащих на залізниці, її спілка вела її тільки поїздки (конспіративно).

Але тепер серед служащих знову починається рух до з'єднання. Спілки, однак, дуже шкодить те, що від неї відкинули служащі московсько-брестської залізниці. Далі делегат казав про важке становище служащих, яких вигнали з залізниці. Занадто важке становище інтелігентних служащих, котрі соромляться звертатися за допомогою до страйкового комітету. Делегат від спілки кушірів повідомив, що під відливом осталих у хутірські члени одні за другим покидають спілку. Делегат текстильної спілки (спілки ткачів) пояснив, що та ув'язнені служащи залізниці, її спілка відродиться.

— (Слово.)

18 березня буде оголошений акт про скликання державної думи на 15 чи 18 квітня (квітня). Вперед ского оголошення будуть зроблені деякі положення в сучасному утискі.

(Бирж. Вѣд.)

15 марта буде розшукано (роскасано) козачі війська, що несуть повітійну службу.

(Веч. Гол.)

— Рада міністрів знову переглядає закон про державну думу. Про публічність (прилюдність) засідань думи постановлено так: предсідатель думи може сам, свою владою, робити засідання прилюдним чи закритим; заступники газет будуть допускати в засідання по одному від кожної газети; публіку можна буде допускати тільки в обмеженому числі, вважаючи їх число місцями по „ложах“.

Закон, що дума правим, але державна рада (государствений советъ) одине, віддається до думи для нового розгляду. Коли-ж більшість ($\frac{2}{3}$ голосів) думи знову постановить те-же саме, то закон віддається на розсуд Царя.

(Слово.)

витратити гроші народні, то без згоди народної ради нема способу такої умови вложить.

Відокремлення урядової влади від законодавства.

Влада урядова в конституційній державі стоїть особно від законодавства. Се потребою з багатьох причин. Закони виходять від урядової ради народної, а та іноді рідко удається до неправих.

Власти повинні бути так уряджені, щоб людів не було потреби раз-ураз до неправих способів в удаватися, а для того найлучше, щоб власті законодавчі наглядала за урядовою, і не давала її допускатися до сваволі. А щоб уряд був під додглидом ради законодавчою, для того треба, щоб він був окрім від неї. Отож наука ще в XVIII віці признала, що тільки тоді в державі може бути правильний лад, що року він єде на кілька місяців до ради державної

